

ENERGIPOLITIKEN: ALLMÄNNA PRINCIPER

De utmaningar som EU står inför på energiområdet är bland annat ökande importberoende, begränsad diversifiering, höga och instabila energipriser, ett växande globalt energibehov, säkerhetsrisker som påverkar produktions- och transitländer, de ökande hot som klimatförändringarna innebär, långsamma framsteg med energieffektiviteten, utmaningar till följd av ökad andel förnybar energi och slutligen behovet av ökad insyn samt ytterligare integrering och sammankoppling av energimarknaderna. I centrum för EU:s energipolitik står en rad åtgärder som syftar till att åstadkomma en integrerad energimarknad, en tryggad energiförsörjning och en hållbar energisektor.

RÄTTSLIG GRUND

Artikel 194 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget).

Särskilda bestämmelser:

- Försörjningstrygghet: Artikel 122 i EUF-fördraget.
- Energinät: Artiklarna 170–172 i EUF-fördraget.
- Kol: I protokoll 37 anges de finansiella konsekvenserna av upphörandet av fördraget om upprättandet av Europeiska kol- och stålgemenskapen (EKSG-fördraget) 2002.
- Kärnenergi: Fördraget om upprättandet av Europeiska atomenergigemenskapen (Euratomfördraget) är den rättsliga grunden för de flesta av EU:s åtgärder på kärnenergiområdet.

Andra bestämmelser som påverkar energipolitiken:

- Den inre energimarknaden: artikel 114 i EUF-fördraget.
- Den externa energipolitiken: artiklarna 216–218 i EUF-fördraget.

MÅL

Enligt Energiunionen (2015) är EU:s energipolitiks fem främsta mål att

- garantera att energimarknaden fungerar och att energinät sammanlänkas,
- garantera energiförsörjningen i EU,
- främja energieffektivitet och energibesparingar,

- fasa ut fossila bränslen i ekonomin och övergå till en koldioxidsnål ekonomi i enlighet med Parisavtalet,
- främja utvecklingen av nya och förnybara energikällor för att bättre anpassa klimatmålen till och integrera dem i utformningen av den nya marknaden och
- främja forskning, innovation och konkurrenskraft.

Artikel 194 i EUF-fördraget gör vissa delar av energipolitiken till ett område med delad befogenhet, vilket tyder på en utveckling mot en gemensam energipolitik. Dock behåller medlemsstaterna rätten att ”bestämma villkoren för utnyttjandet av [sina] energikällor, [sina] val mellan olika energikällor eller energiförsörjningens allmänna struktur” (artikel 194.2).

RESULTAT

A. Den allmänna politiska ramen

Dagens politiska dagordning har som drivkraft den omfattande integrerade klimat- och energipolitik som antogs av Europeiska rådet den 24 oktober 2014 och som går ut på att nå följande mål före 2030:

- Att minska växthusgasutsläppen med minst 40 procent jämfört med 1990 års nivåer.
- Att öka andelen förnybar energi i energiförbrukningen till 27 procent.
- Att förbättra energieffektiviteten med 20 % med siktet inställt på en nivå om 30 %.
- Att sammanlänka minst 15 % av EU:s elsystem.

Den 30 november 2016 lade kommissionen fram paketet Ren energi för alla i EU ([COM\(2016\)0860](#)), med syftet att Europeiska unionen ska förbli konkurrenskraftig då övergången till ren energi ändrar de globala energimarknaderna. Paketet innehåller åtta lagstiftningsförslag som omfattar styrning, utformningen av elmarknaden (eldirektivet, elförordningen, förordningen om riskberedskap), energieffektivitet, byggnaders energiprestanda, förnybar energi och regler för byrån för samarbete mellan energitillsynsmyndigheter (Acer).

Som ett led i paketet Ren energi för alla i EU lade kommissionen den 30 november 2016 fram ett förslag till förordning om styrningen av energiunionen. Betänkandet antogs vid plenarsammanträdet den 17 januari 2018 tillsammans med ett mandat för interinstitutionella förhandlingar. En preliminär överenskommelse nåddes den 20 juni 2018 och antogs formellt av Europaparlamentet den 13 november och av rådet den 4 december 2018 (förordning (EU) 2018/1999).

Enligt förordningen ska varje medlemsstat senast den 31 december 2019 och därefter vart tionde år lägga fram en integrerad nationell energi- och klimatplan. Dessa långsiktiga nationella planer ska innehålla en politisk vision för 2050 som säkerställer att medlemsstaterna uppfyller målen i Parisavtalet. De nationella energi- och klimatplanerna ska innehålla nationella mål, bidrag, strategier och åtgärder för var och en av energiunionens fem dimensioner: minskade koldioxidutsläpp,

energieffektivitet, energitrygghet, den inre marknaden för energi samt forskning, innovation och konkurrenskraft.

B. Fullbordande av den inre marknaden för energi

Det tredje energipaketet, förordningen om riktlinjer för transeuropeiska energiinfrastrukturer (förordning (EU) nr 347/2013), förordningen om integritet och öppenhet på grossistmarknaderna för energi (förordning (EU) nr 1227/2011), eldirektivet ([COM\(2016\)0864](#)), elförordningen ([COM\(2016\)0861](#)) och förordningen om riskberedskap ([COM\(2016\)0862](#)) är några av de viktigaste rättsakterna som syftar till att bidra till att den inre marknaden för energi ska fungera bättre (se faktablad [2.1.9](#) om den inre marknaden för energi).

C. Att främja energieffektiviteten

Hörnstenen i EU:s energieffektivitetspolitik är direktiv 2012/27/EU av den 25 oktober 2012 om energieffektivitet, som syftar till att få medlemsstaterna tillbaka på rätt spår när det gäller att uppfylla 2020-målen. I november 2016 föreslog kommissionen en översyn av direktiv 2012/27/EU ([COM\(2016\)0761](#) och [COM\(2016\)0765](#)) för att öka energiprestandan i nya byggnader, påskynda renoveringstakten av befintliga byggnader så att de blir energieffektivare och göra mesta möjliga av den enorma potentialen till vinster i fråga om energieffektivitet i byggsektorn (se faktablad [2.4.8](#) om energieffektivitet).

D. Att utnyttja EU:s inhemska energiresurser (inklusive förnybar energi) på bästa sätt

En av de prioriteringar som man kom överens om vid Europeiska rådet i maj 2013 var att ytterligare diversifiera EU:s energiförsörjning och utveckla inhemska energiresurser för att garantera trygg energiförsörjning och minska det externa energiberoendet. I fråga om förnybar energi infördes med hjälp av direktiv 2009/28/EG av den 23 april 2009 ett mål om 20 procent som skulle uppnås senast 2020, och kommissionen föreslog ett mål om minst 27 % senast 2030 i ett reviderat direktiv om förnybar energi ([COM\(2016\)0382](#)) (se faktablad [2.4.9](#) om förnybar energi).

E. Kommissionens meddelande Trygg energiförsörjning och internationellt samarbete – EU:s energipolitik:

Kommissionens meddelande om trygg energiförsörjning och internationellt samarbete – EU:s energipolitik: Samarbete med partner utanför våra gränser ([COM\(2011\)0539](#)) antogs den 7 september 2011, i syfte att främja ytterligare gränsöverskridande samarbete mellan EU och grannländerna och skapa ett större regleringsområde genom regelbundet informationsutbyte om mellanstatliga avtal och samarbete inom områdena konkurrenskraft, säkerhet, nättillträde och trygg energiförsörjning. Därefter kom beslutet om inrättandet av en mekanism för informationsutbyte om mellanstatliga avtal mellan medlemsstater och tredjeländer på energiområdet ([T7-0343/2012](#)) att antas den 25 oktober 2012.

F. Att trygga energiförsörjningen

Mot bakgrund av att gas och olja är avgörande för en trygg energiförsörjning i EU har EU antagit flera åtgärder för att se till att riskbedömningar genomförs och att adekvata förebyggande handlingsplaner och krisplaner utarbetas. Förordning (EU)

nr 994/2010 om åtgärder för att trygga naturgasförsörjningen antogs den 20 oktober 2010 i syfte att stärka mekanismer för krisförebyggande och krishantering. Enligt direktiv 2009/119/EG ska medlemsstaterna inneha minimilager av olja motsvarande antingen 90 dagars genomsnittlig daglig nettoimport eller 61 dagars genomsnittlig daglig inhemsk förbrukning, beroende på vilken mängd som är störst. Kommissionen har föreslagit att utöka tillämpningsområdet för direktiv 2009/73/EG (gasdirektivet) till gasledningar till och från tredjeländer, inbegripet befintliga och framtida gasledningar ([COM\(2017\)0660](#)).

Som reaktion på krisen i Ukraina föreskriver förordning (EU) 2017/1938 förbättrat regionalt samarbete, regionala förebyggande åtgärdsplaner och krisplaner och en solidaritetsmekanism för att säkerställa försörjningstryggheten för gas.

G. Forsknings-, utvecklings- och demonstrationsprojekt

Horisont 2020-programmet löper mellan 2014 och 2020 och är EU:s främsta verktyg för att främja forskning på energiområdet. Belopp uppgående till 5 931 miljoner euro har örnmärkts för att stödja en ren, säker och effektiv energi och hållbar utveckling.

Syftet med den europeiska strategiska planen för energiteknik (SET-planen), som kommissionen antog den 22 november 2007, är att påskynda införandet och genomslaget på marknaden av koldioxidsnål och effektiv energiteknik. Planen innehåller åtgärder som ska göra det lättare för EU att utveckla den teknik som unionen behöver för att nå sina politiska mål och samtidigt se till att EU:s företag kan utnyttja möjligheterna som ett nytt förhållningssätt till energi ger. I kommissionens meddelande (C(2015)6317) "Mot en integrerad strategisk plan för energiteknik: Att påskynda omvandlingen av det europeiska energisystemet" utvärderas genomförandet av SET-planen och tio åtgärder föreslås för att påskynda omvandlingen av energisystemet och skapa sysselsättning och tillväxt.

I kommissionens meddelande Energiteknik och innovation ([COM\(2013\)0253](#)) som offentliggjordes den 2 maj 2013 beskrivs den strategi som behövs för att EU även fortsättningsvis ska ha en teknik- och innovationssektor i världsklass som kan möta utmaningarna inför 2020 och därefter.

EUROPAPARLAMENTETS ROLL

Parlamentet har alltid visat sitt fulla stöd för en gemensam energipolitik som tar itu med konkurrens-, säkerhets- och hållbarhetsfrågor. Parlamentet har vid upprepade tillfällen efterlyst sammanhållning, beslutsamhet, samarbete och solidaritet mellan medlemsstaterna inför de nuvarande och framtida utmaningarna på den inre marknaden och politiskt åtagande bland alla medlemsstater samt ett kraftfullt initiativ från kommissionen om att göra framsteg med uppfyllandet av 2030-målen.

Parlamentet har strävat efter en större integration på energimarknaden och antagandet av ambitiösa, rättsligt bindande mål för förnybar energi, energieffektivitet och minskade växthusgasutsläpp. I detta sammanhang är parlamentet för ett större engagemang för att nå EU:s egna mål och betonar att den nya energipolitiken måste stödja det långsiktiga målet att minska EU:s växthusgasutsläpp med 80–95 procent före 2050.

Parlamentet stöder likaså diversifiering av energikällor och leveransvägar och vikten av gas- och elsammanlänkningarna genom centrala och sydöstra Europa längs en nord-syd-axel, i form av skapandet av fler sammanlänknings, diversifiering av terminaler för naturgas i flytande form och utbyggnaden av rörledningar, vilket därmed skulle öppna upp den inre marknaden.

Med tanke på Europas ökande beroende av fossila bränslen välkomnade parlamentet SET-planen. Parlamentet var nämligen övertygat om att den i väsentlig grad skulle bidra till en hållbar och trygg försörjning och visa sig vara absolut nödvändig för att nå EU:s energi- och klimatmål för 2030. Parlamentet har betonat forskningens viktiga roll för att trygga en hållbar energiförsörjning och behovet av gemensamma insatser inom området för ny energiteknik, både när det gäller förnybara energikällor och hållbar teknik för fossila bränslen samt att ytterligare offentliga och privata medel måste ställas till förfogande för att planen ska kunna genomföras.

I linje med dessa mål har parlamentet uttryckt sitt stöd för de åtgärder som kommissionen föreslår i paketet Ren energi för alla i EU^[1] i följande viktiga resolutioner på senare tid:

- 6 februari 2018: Parlamentet antog en rad icke-lagstiftningsmässiga rekommendationer som utarbetats av utskottet för industrifrågor, forskning och energi med syftet att få fart på energiinnovationen genom aktivare medverkan från medborgarna och genom planering av en långsiktig vision om hur resurser ska fördelas^[2].
- 17 januari 2018: Parlamentet fastställde nya bindande mål för energieffektivitet och användning av förnybar energi senast 2030. Ledamöterna stödde en minskning av EU:s energiförbrukning med 40 % fram till 2030 och att andelen förnybar energi ska vara minst 35 %^[3].
- 19 december 2017: Parlamentet och rådet nådde en preliminär överenskommelse om energieffektiva byggnader. Medlemsstaterna ska ta fram långsiktiga strategier för att säkerställa att byggnader i EU senast 2050 knappast använder energi^[4].
- 7 december 2017: Utskottet för industrifrågor, forskning och energi och utskottet för miljö, folkhälsa och livsmedelssäkerhet godkände den uppsättning regler som ska styra energiunionen^[5].
- 12 september 2017: Parlamentet antog en lagstiftningsresolution om nya samarbetsregler som gör att ett EU-land som står inför en akut gasbrist kan

---

[1]<https://ec.europa.eu/energy/en/news/commission-proposes-new-rules-consumer-centred-clean-energy-transition>

[2]<http://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20180202IPR97028/clean-energy-innovation-needs-a-change-of-mind-set>

[3]<http://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20180112IPR91629/meps-set-ambitious-targets-for-cleaner-more-efficient-energy-use>

[4]<http://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20171219IPR90606/energy-efficient-buildings-provisional-agreement-ep-and-council>

[5]<http://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20171207IPR89713/energy-union-meps-adopt-their-initial-view-of-the-governance-set-up>

larma övriga medlemsstater om den hotande försörjningskrisen och be om gränsöverskridande bistånd för att avhjälpa krisen^[6].

- 13 juni 2017: Parlamentet antog en lagstiftningsresolution om enklare energimärkning från A till G av hushållsapparater, så att kunderna kan välja produkter med lägre energiförbrukning och minska sina energikostnader^[7].

Förordning (EU) 2018/1999 om styrningen av energiunionen och av klimatåtgärder antogs vid plenarsammanträdet den 11 december 2018. Enligt förordningen ska varje medlemsstat lägga fram integrerade nationella energi- och klimatplaner, som ska innehålla nationella mål, bidrag, strategier och åtgärder för var och en av energiunionens fem dimensioner: minskade koldioxidutsläpp, energieffektivitet, energitrygghet, den inre marknaden för energi samt forskning, innovation och konkurrenskraft.

Frédéric Gouardères / Francesca Beltrame
04/2019

---

[6]<http://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20170908IPR83456/tryggad-gasforsorjning-for-alla-eu-lander>

[7]<http://www.europarl.europa.eu/news/sv/press-room/20170609IPR77001/enklare-system-for-energimarkning-av-hushallsapparater>

